

Bůh je věrný!

Texty na tento týden

Joz 21,43–45; 2Tm 2,11–13; Joz 23; Zj 14,10.19; Dt 6,5

Základní verš

„Ani jedno ze všech dobrých slov, která Hospodin mluvil k domu izraelskému, nezapadlo: všechno se uskutečnilo.“ (Joz 21,45)

Když John F. Kennedy na své inauguraci 20. ledna 1961 promluvil k Americe, jeho projev měl jen 1366 slov. V mysli jeho spoluobčanů však jeho řeč zanechala nesmazatelnou stopu. Když povzbuzoval svou zemi, aby se zaměřila na své povinnosti namísto svých privilegií, řekl: „S dobrým svědomím jako naši jedinou jistou odměnou a s dějinami jako konečným soudcem našich činů vykročme v ústřety úkolu vést zemi, kterou milujeme – s prosbou o Boží požehnání a pomoc, ale zároveň s vědomím, že Boží dílo na této zemi musíme vykonat my sami.“

Když Jozue, stárnoucí vůdce Izraelců, cítil, že se blíží konec jeho života, rozhodl se oslovit vůdce národa a všechny Izraelce (Jozue 23 a 24). Část v Jozue 23 se zaměřuje více na budoucnost a na to, jak uctívat jedině Boha. Jozue 24 odkazuje na věrné Boží skutky v minulosti s cílem povzbudit rozhodnutí, že jediný, kdo si zaslouží být uctíván, je Hospodin.

Tento týden společně prostudujeme první část této Jozuovy řeči, v níž se dívá zpět na vítězství Izraele, ale zároveň naznačuje cestu budoucího úspěchu Izraele.

Osnova lekce

Jozue 23 a 24 nám zaznamenávají Jozuovu řeč na rozloučenou. V této lekci se proto zaměříme právě na její první část, zaznamenanou v kapitole 23 – na poselství, které zahrnuje výzvu k docenění Boží věrnosti, plné důvěře a uchování jednoty a jasné identity Božího lidu i do dalších let.

- Joz 21,43–45: Boží věrnost: Splněná zaslíbení (neděle)
- Joz 23,1–5: Jozuova výzva k věrnosti a důvěře (pondělí)
- Joz 23,6–8.12.13: Udržení si identity vs. splnutí s okolím (úterý)
- Joz 23,15.16: Boží hněv jako důsledek neposlušnosti (středa)
- Joz 23,8.11–13; Dt 6,5: Přilnutí k Bohu a opravdová láska (čtvrtek)

VŠECHNO SE SPLNILO

⁴³Hospodin dal Izraeli celou zemi, jak se přísahou zavázal jejich otcům, že jim ji dá. Obsadili ji a usadili se v ní. ⁴⁴A Hospodin jim dal odpočinutí všudy vůkol, zcela tak, jak přísáhl jejich otcům. Žádný ze všech jejich nepřátel před nimi neobstál. Hospodin jim vydal do rukou všechny nepřátele. ⁴⁵Ani jedno ze všech dobrých slov, která Hospodin mluvil k domu izraelskému, nezapadlo: všechno se uskutečnilo. (Joz 21,43–45)

Osobní studium

Jaký obraz Boha vykresluje kniha v úvodním textu (Joz 21,43–45)? Jak se tato slova vztahují nejen na historickou zaslíbenou zemi, ale také na realitu našeho spasení (2Tm 2,11–13)?

Tyto verše tvoří vrchol knihy a jsou jejím teologickým shrnutím. Vyzdvihují jedno z hlavních témat celé knihy: věrnost Hospodina, který dodržuje smlouvu i své sliby a plní své přísahy. V této krátké části je shrnut i celý dosavadní obsah knihy. Zatímco text Joz 21,43 hovoří o rozdělení a osídlení země (Joz 13–21), text Joz 21,44 mluví o vítězstvích vybojovaných nad nepřáteli a o ovládnutí země (Joz 1–12). Celý tento pohled zpět je ovlivněn zkušeností s Boží věrností. Izraelci musí vždy pamatovat na to, že si nikdy nemohou dělat nároky na vítězství nad nepřáteli nebo na zemi jako své dědictví. Vše se stane proto, že Bůh je věrný slovu, které jim dal.

Hospodin Izraeli dal „celou zemi“ (Joz 21,43), vydal „do rukou všechny ne-

přátele“ (Joz 21,44) a „zcela tak, jak přísáhl jejich otcům“ (Joz 21,44), „všechno se uskutečnilo“ (Joz 21,45; Joz 21,43–45). Opakované použití slova *kol* („všechno“, „celé“) šestkrát ve třech verších (Joz 21,43–45) znovu zdůrazňuje pravdu, že země je darem od Hospodina a Izrael si nemůže přisvojit žádnou zásluhu na jejím získání. Byl to však Hospodin, kdo přísahal, že „dá“ zemi, a kdo „vydal“ jejich nepřátele do jejich rukou.

Všechny úspěchy Izraele je třeba přičíst výhradně Boží iniciativě a věrnosti. Stejně tak je tomu i v případě našeho spasení: „Milostí tedy jste spaseni skrze víru. Spasení není z vás, je to Boží dar; není z vašich skutků, takže se nikdo nemůže chlubit“ (Ef 2,8.9).

Aby potvrdil Boží věrnost, napsal apolštol Pavel: „Věrohodné je to slovo: Jestliže jsme s ním zemřeli, budeme s ním i žít. Jestliže s ním vytrváme, budeme s ním i vládnout. Zapřeme-li ho, i on nás zapře. Jsme-li nevěrní, on zůstává věrný, neboť nemůže zapřít sám sebe“ (2Tm 2,11–13).

Aplikace

Jak nám Boží věrnost při dodržování jeho zaslíbení dává jistotu, že žádné z jeho zaslíbení do budoucna neselže? (Viz 1K 10,13; 2K 1,18–20.)

BOŽÍ VĚRNOST

¹Po mnoha dnech, když Hospodin dal Izraeli odpočinout od všech okolních nepřátel, Jozue, stařec pokročilého věku, ²svolal celý Izrael, jeho starší a představitele, soudce a správce, a řekl jim: „Jsem stařec pokročilého věku. ³Sami jste viděli všechno, co učinil Hospodin, váš Bůh, všem těm pronárodům před vašima očima; neboť Hospodin, váš Bůh, bojoval za vás. ⁴Pohled'te, přidělil jsem vám tyto zbylé pronárody do dědictví pro vaše kmeny, od Jordánu, se všemi pronárody, které jsem vyhladil, až k Velkému moři, kde slunce zapadá. ⁵Hospodin, váš Bůh, je zapudí od vaší tváře a vyžene je před vámi; a vy obsadíte jejich zemi, jak vám přislíbil Hospodin, váš Bůh.“ (Joz 21,1–5)

Osobní studium

Velkolepý závěr celé části (Joz 21,43–45) v sobě obsahuje splněnou podmínku poslušnosti. Úspěch nikdy nelze považovat za samozřejmost. Vždy je spojen s poslušností Božího slova. A tak je přidělení půdy nejen znakem Boží věrnosti Izraeli (Neh 9,8), ale i otevřenou možností budoucího rozvoje, který je podmíněn postojem Izraele. Dokáže si Izrael udržet to, co pod Božím vedením získal?

Na co se Jozue zaměřuje v úvodním textu (Joz 23,1–5)?

Jozuův projev se přesouvá od „starce pokročilého věku“ (zdůrazněno dvakrát) k posluchačům, kteří budou muset pokračovat v Bohem svěřeném poslání. Popisuje, jak mohli Izraelci dobýt a obsadit rozsáhlou zemi: Hospodin za ně bojoval. I když se Izraelci po vyjití z Egypta museli pro svou nedůvěru a pro své pochybnosti zapojit do vá-

lečného tažení, zemi se jim nepodařilo dobýt díky vlastní síle, ale díky Božím zásahům.

Bůh dal Izraeli odpočinek od jeho nepřátel, ale zůstalo před nimi ještě několik měst a národů, které měly být obsazeny. Vítězství není pro Izrael dokonanou, nezměnitelnou realitou, ale neustále otevřenou možností, pokud bude věrný a bude se neustále spoléhat na dostupnou Boží pomoc.

Jaké jsou podobnosti mezi dobytím Kenaanu pod Jozuovým vedením a tím, jak můžeme dnes vést vítězný duchovní život? Viz Joz 23,10; Ko 2,15; 2K 10,3–5 a Ef 6,11–18.

Vítězství Izraelců nelze připsat jejich množství, výzbroji ani jejich strategii. Podobné je to i s duchovním vítězstvím nad hříchem a pokušením, které pro nás vydobyl Ježíš Kristus svou obětí a svým zmrtvýchvstáním. Chce-li Boží lid žít vítězným životem, musí i on dnes neustále spoléhat na duchovní zbraně poskytované Duchem svatým.

Aplikace

Proč i přes spoustu úžasných zaslíbení vždy znovu sklouzneme do hříchu?

JASNÉ HRANICE

⁶A tak buďte zcela rozhodní a zachovávejte a číňte všechno, co je napsáno v Knize Mojžíšova zákona, abyste se od něho neuchýlili napravo ani nalevo. ⁷Nesmíte se mísit s těmito pronárody, jejichž zbytky jsou mezi vámi. Jména jejich bohů nepřipomínejte ani skrze ně nepřisahejte; ne-slужte jim a neklaňte se jim, ⁸ale přimknete se k Hospodinu, svému Bohu, jak jste činili dodnes. [...] ¹²Jestliže však přece odpadnete a přimknete se ke zbytku těch pronárodů, které ještě zbyly mezi vámi, a jestliže se s nimi spřizníte sňatkem a budete se mísit s nimi a oni s vámi, ¹³tedy jistotně vězte, že Hospodin, váš Bůh, už před vámi ty pronárody nevyžene. Stanou se vám osi-
dlem a léčkou, karabáčem na vašich bocích a trny v očích, dokud nevyimizíte z této dobré země, kterou vám dal Hospodin, váš Bůh. (Joz 23,6–8.12.13)

Osobní studium

Pomocí stejných slov, která mu byla adresována na začátku knihy (Joz 1,7.8), Jozue uvádí, že úkol, který leží před Izraelem, není primárně vojenské povahy. Jde o duchovní úkol, který souvisí s poslušností Boží vůle zjevené v Tóře.

Proč Jozue zaujal tak rázný postoj, pokud jde o vztahy Izraele s okolními národy? (Joz 23,6–8.12.13).

Nebezpečí, kterému Izrael čelil, nespočívalo v hrozbě nepřátelství okolních národů, ale v riziku spojeném, paradoxně, s jejich přátelstvím. Zbraně pohanů nemusely pro Izraelce představovat žádný problém. Jako škodlivé se však ukazují životní hodnoty pohanů, které mohly být škodlivější než jakákoli vojenská agrese. Jozue upozorňuje vůdce na zásadní skutečnost, že konflikt, do kterého byli zapojeni, je ve své podstatě především duchovní. Proto si Izrael musí zachovat svou jedinečnou identitu.

Zákaz vzývat jméno boha, přísahat na něj a sloužit mu nebo se mu klanět souvisí s modloslužbou. Na starověkém Blízkém východě představovalo jméno božstva

jeho přítomnost a moc. Vzývání nebo vzpomínání jmen cizích bohů v každodenních pozdravech nebo třeba obchodních transakcích znamenalo uznání jejich autority a mohlo vést Izraelce k tomu, aby u nich hledali pomoc v době problémů (porovnej se Sd 2,1–3.11–13).

Nebezpečí smíšených manželství se zbývajících Kenaanci spočívalo ve ztrátě duchovní čistoty Izraele. Záměrem Jozuova napomenutí v žádném případě nebylo podporovat nějakou rasovou či etnickou čistotu. Hlavním cílem bylo, aby se lidé chránili před modloslužbou a vyhýbali se cizím božstvům. Pokud by se totiž odklonili od Hospodina, vedlo by to zákonitě k duchovnímu kolapsu Izraele. Případ Šalomouna je dramatickým příkladem smutných duchovních následků smíšených manželství (1Kr 3,1 a 1Kr 11,1–8). I v Novém zákoně dostávají křesťané otevřené varování před uzavíráním manželských svazků s nevěřícími (2K 6,14), přestože v případě stávajících manželství Pavel nedoporučuje rozvod s nevěřícím manželským partnerem, ale vyzývá křesťany, aby žili příkladným životem v naději, že získají svého partnera pro Pána (1K 7,12–16).

Aplikace

Jozuovo varování před škodlivými svazky nutně vede k otázce vztahu křesťana ke „světu“. Jak můžeme najít vyvážený vztah ke společnosti, ve které žijeme?

HOSPODINŮV HNĚV

¹⁵A tak se i stane, že jako se na vás uskutečnilo všechno dobro, o němž k vám mluvil Hospodin, váš Bůh, tak na vás Hospodin uvede všechno zlo a vyhladí vás z této dobré země, kterou vám Hospodin, váš Bůh, dal. ¹⁶Jestliže přestoupíte smlouvu Hospodina, svého Boha, kterou vám přikázal, a půjdete sloužit jiným bohům a klanět se jim, vzplane proti vám Hospodinův hněv a rychle vymizíte z této dobré země, kterou vám dal. (Joz 23,15.16)

Osobní studium

Jak bychom měli interpretovat popisy Božího hněvu a spravedlivé odplaty v knize Jozue (Joz 23,15.16) i jinde v Písmu? (Viz také Nu 11,33; 2Pa 36,16; Zj 14,10.19; Zj 15,1.)

Izrael už zažil Hospodinův hněv během putování pouští (Nu 11,33 a Nu 12,9) i v zaslíbené zemi (Joz 7,1). Lid si naplno uvědomoval, jak hrozné následky má vyvolání Hospodinova hněvu hrubým porušením smlouvy. Tyto verše představují opravdu tvrdá Jozuova slova. Je šokující slyšet, že Hospodin zničí Izrael, protože tentýž výraz se dříve používal k označení vyhlazení Kenaanců. Jak se věrně naplnila Hospodinova zaslíbení týkající se požehnání Izraele, naplní se i kletby vyplývající z porušení smlouvy (Lv 26 a Dt 28). Ve světle zničení Kenaanců a vyvlastnění jejich půdy tyto verše opět jasně ukazují, že Hospodin je soudcem celé země. Vyhláší válku hříchu, bez ohledu na to, odkud přichází a kdo ho páchá. Izrael nezískal svou účastí na Hospodinových válkách žádné zvláštní zásluhy. V tomto smyslu je na stejné úrovni jako pohanští národy,

které se později staly prostředkem Hospodinova soudu nad vyvoleným národem.

Je zcela v moci Izraele se rozhodnout, zda se slavné jistoty minulosti stanou základem pro budoucnost.

Na první pohled by se někomu mohlo zdát, že biblické učení o Božím hněvu je neslučitelné s tvrzením, že Bůh je láska (J 3,16; 1J 4,8). Avšak právě ve světle Božího hněvu se biblické učení o Boží lásce stává ještě aktuálnější. Za prvé, Bible představuje Boha jako plného slitovnosti, milostivého, shovívavého, milosrdného a připraveného odpouštět (Ex 34,6; Mi 7,18). V kontextu světa postiženého hříchem je však Hospodinův hněv postojem jeho svatosti a spravedlnosti v konfrontaci s hříchem a zlem. Jeho hněv nikdy není emocionální, pomstychtivou, nepředvídatelnou nebo přehnanou reakcí. Nový zákon učí, že Kristus se „kvůli nám ztotožnil s hříchem“ (2K 5,21) a jeho smrtí jsme byli smířeni s Bohem (Ř 5,10). Kdo v něj věří, nebude muset čelit Božímu hněvu (J 3,36; Ef 2,3; 1Te 1,10). Koncept Božího hněvu představuje Boha jako spravedlivého soudce vesmíru, toho, kdo prosazuje spravedlnost (Ž 7,11; Ž 50,6; 2Tm 4,8).

Aplikace

Ve kterých oblastech tvého života tě Bůh může povolávat k hlubší věrnosti?

„PŘIMKNĚTE SE K HOSPODINU“

⁸Ale přimkněte se k Hospodinu, svému Bohu, jak jste činili dodnes. [...] ¹¹Sami u sebe dbejte úzkostlivě o to, abyste milovali Hospodina, svého Boha. ¹²Jestliže však přece odpadnete a přimknete se ke zbytku těch pronárodů, které ještě zbyly mezi vámi, a jestliže se s nimi spřizníte sňatkem a budete se mísit s nimi a oni s vámi, ¹³tedy jistotně vězte, že Hospodin, váš Bůh, už před vámi ty pronárody nevyžene. Stanou se vám osídlem a léčkou, karabáčem na vašich bocích a trny v očích, dokud nevyimzíte z této dobré země, kterou vám dal Hospodin, váš Bůh. (Joz 23,8.11–13)

Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou. (Dt 6,5)

Osobní studium

Jak se Izrael mohl vyhnout pokušení modlářství a následnému Božímu hněvu? Určitě ne tím, že by si neustále dokola připomínal, co všechno smlouva zakazuje. Nejlepší cestou bylo budování a zachovávání vědomé a důsledné věrnosti Hospodinu. Stejně sloveso „přimknout se“ k Hospodinu (viz Dt 4,4) se používá i k popisu manželské smlouvy, která měla usměrňovat vztah mezi manželkou a manželem (Gn 2,24), a nacházíme ho i v souvislosti s loajalitou Rút k Noemi (Rt 1,14). Je důležité poznamenat, že podle Jozuova hodnocení taková věrnost charakterizovala Izrael jako národ až „dodnes“. Žel stejné tvrzení nebude platit pro pozdější období dějin Izraele, jak to smutně dokazuje kniha Soudců (Sd 2,2.7.11; Sd 3,7.12; Sd 4,1 atd.).

Jozue vyzývá Izraelce, aby milovali Hospodina, svého Boha (Joz 23,11; porovnej s Dt 6,5). Láska se nedá vynutit, jinak by přestala být tím, čím ve své podstatě je. V jakém smyslu můžeme někomu lásku „přikázat“?

Aby se Izrael mohl neustále těšit z požehnání smlouvy, musel zůstat věrný Bohu. Hebrejšтина je mimořádně důrazná: „Sami u sebe dbejte úzkostlivě o to, abyste milovali Hospodina!“ Slovo *ahava* („láska“) může označovat širokou škálu lidských náklonností, včetně přátelství, sexuální intimity, mateřské něžnosti, romantické lásky a věrnosti Bohu. Chápeme-li lásku k Bohu jako vědomý závazek a oddanost, lze ji přikázat bez porušení její pravé podstaty (porovnej s J 13,34). Bůh vždy zamýšlel, aby poslušnost jeho příkazů pramenila z osobního vztahu k němu: „Nesl jsem vás na orlích křídlech a přivedl vás k sobě“ (Ex 19,4; Dt 6,5; porovnej s Mt 22,37). Láska jeho lidu měla vycházet z toho, co on pro ně učinil ve svém velkém milosrdenství a ve své nekonečné lásce.

Příkaz milovat Boha vyjadřuje vzájemnou, ale ne symetrickou povahu Boží lásky. Bůh touží vstoupit do důvěrného, osobního vztahu s každým člověkem, který jeho lásku opětuje. Jeho láska ke všem tak tvoří rámec pro projev naší dobrovolné a opětované lásky.

Aplikace

Ježíš dal svým učedníkům nové přikázání. V jakém smyslu bylo toto přikázání nové a zároveň staré? Přečti si texty J 13,34; J 15,17; 1J 3,11 a porovnej je s Lv 19,18.

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si první část 49. kapitoly „Jozuova poslední slova“ z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 521.522; NUD 252.253).

„Satan se snaží oklamat mnohé tvrzením, které zní věrohodně, že Bůh miluje svůj národ tak, že mu odpustí spáchaný hřích, a namlouvá jim, že hrozby obsažené v slově Božím mají určitý smysl v mravní vládě Boží, že však nemohou být brány doslova. Bůh však ve všem svém jednání se svými tvory dodržuje zásady a ukazuje, že hřích má nevyhnutelně za následek utrpení a smrt. Pro hřích není a nikdy nebude bezpodmínečného odpuštění. Takové odpuštění by znamenalo upuštění od zásad spravedlnosti, které jsou skutečným základem správy Boží. Nevinný vesmír by tím byl zděšen a zmaten. Bůh věrně ukázal, jaké jsou následky hříchu, a kdyby tato varování neměla platit, nemohli bychom si být jisti, budou-li splněna i zaslíbení Boží. Takováto tzv. shovívavost, která nedbá spravedlnosti, není shovívavostí, nýbrž slabostí.

Bůh je dárce života. Všechny zákony Boží od samého začátku jsou určeny životu. Hřích však porušil pořádek, který Bůh ustanovil, a nastolil nesoulad. Pokud potrvá hřích, potrvá nevyhnutelně i utrpení a smrt. A jen proto, že Spasitel vzal za nás na sebe kletbu hříchu, můžeme doufat, že v jeho osobě ujdeme jejím neblahým následkům.“ (PP 522; PP 388)

Otázky k rozhovoru

1. Připomeňte si důkazy Boží věrnosti ve svém životě. Které z nich byste chtěli zdůraznit? Jak reagujete, když se okolnosti nevyvíjejí tak, jak jste doufali nebo za co jste se modlili? Co děláte, když se odvoláváte na Boží zaslíbení, ale odpovědí vám je jen mlčení?
2. Diskutujte o biblickém učení o Božím hněvu. Jak byste vysvětlili, že Hospodinův hněv je součástí evangelia?
3. Jaké zásady představila tato lekce o společenství s nevěřícími? Jak můžeme najít rovnováhu mezi zachováváním našich zásad a způsobu života na jedné straně, se setkáváním s nevěřícími lidmi, kterým sloužíme a dbáme o jejich blaho, na straně druhé?
4. Jaké překážky vám brání přimknout k Hospodinu celým srdcem?